

ROZSUDEK SOUDU (velkého senátu)

14. prosince 2005 *

Ve věci T-383/00,

Beamglow Ltd, se sídlem v St Ives, Cambs (Spojené království), zastoupená D. Waelbroeckem, advokátem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

Evropskému parlamentu, zastoupenému R. Passosem a K. Bradleyem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

Radě Evropské unie, zastoupené S. Marquardtem a M. Bishopem, jako zmocněnci,

a

Komisi Evropských společenství, zastoupené P. Kuijperem, C. Brownem a E. Righini, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalovaným,

* Jednací jazyk: angličtina.

podporovaným

Španělským královstvím, původně zastoupeným R. Silva de Lapuerta, poté E. Braquehais Conesou, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejším účastníkem,

jejímž předmětem je žaloba na náhradu škody údajně vyplývající z celní přírážky, jejíž uložení na dovozy složených krabic z potišťené a ozdobené lepenky od žalobkyně povolil Spojeným státům americkým orgán pro řešení sporů Světové obchodní organizace (WTO) na základě zjištění, že režim dovozu banánů do Společenství je neslučitelný s dohodami a ujednáními připojenými k Dohodě o zřízení Světové obchodní organizace (WTO),

SOD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
(velký senát),

ve složení B. Vesterdorf, předseda, P. Lindh, J. Azizi, J. Pirrung, H. Legal, R. García-Valdecasas, V. Tiili, J. D. Cooke, A. W. H. Meij, M. Vilaras a N. J. Forwood, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: H. Jung,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 26. května 2004,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec

- 1 Dne 15. dubna 1994 podepsalo Společenství závěrečný akt uzavírající mnohostranná obchodní jednání Uruguayského kola, Dohodu o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), jakož i dohody a ujednání obsažené v přílohách 1 až 4 Dohody o zřízení WTO (dále jen „dohody WTO“).

- 2 Po tomto podpisu Rada přijala rozhodnutí 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986–1994) (Úř. věst. L 336, s. 1).

- 3 Jak vyplývá z preambule Dohody o zřízení WTO, strany se rozhodly uzavřít dohody, které budou „na základě reciprocity a vzájemných výhod, zaměřeny na podstatné snížení celních sazeb a ostatních překážek obchodu a na odstranění diskriminačního zacházení v mezinárodních obchodních vztazích“.

4 Článek II odst. 2 Dohody o zřízení WTO stanoví:

„Dohody a související právní nástroje, zahrnuté do příloh 1, 2 a 3 [...], tvoří nedílnou součást této Dohody a jsou závazné pro všechny členy.“

5 Článek XVI Dohody o zřízení WTO, nazvaný „Různá ustanovení“, ve svém odstavci 4 stanoví:

„Každý člen zabezpečí soulad svých právních předpisů a správních řízení se svými závazky, jak jsou uvedeny v připojených Dohodách.“

6 Kromě toho Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů (dále jen „UŘS“), jež je obsaženo v příloze 2 Dohody o zřízení WTO, v odstavci 2 poslední větě článku 3, nazvaného „Obecná ustanovení“, upřesňuje:

„Doporučení a rozhodnutí [orgánu pro řešení sporů] nemohou rozšířit nebo zmenšit práva a závazky předvídané uvedenými dohodami.“

7 Podle čl. 3 odst. 7 UŘS:

„Před podáním odvolání člen přezkoumá, zda opatření podle těchto řízení bude účelné. Cílem mechanismu řešení sporů je zajistit uspokojivé řešení sporu. Přednost je dáována takovému řešení, které je pro sporné strany společně přijatelné a které je v souladu s uvedenými dohodami. V případě, že nedojde k společně přijatelnému řešení, je prvním cílem mechanismu řešení sporů obvykle zajistit, aby byla dotčená opatření odstraněna, jestliže jsou shledána neslučitelnými s ustanoveními jakékoli uvedené dohody. K vyrovnáním lze přikročit pouze tehdy, jestliže je okamžité odstranění opatření neuskutečnitelné, a pouze jako k dočasnému opatření na dobu, dokud nebude opatření, které je neslučitelné s uvedenou dohodou, odstraněno. Posledním prostředkem, který [UŘS] poskytuje členům používajícím řízení při řešení sporů, je možnost suspendovat uplatnění koncesí nebo jiných závazků podle uvedených dohod na nediskriminačním základě, pokud jde o jiné členy a za předpokladu, že k tomu [orgán pro řešení sporů] dá souhlas.“

8 Článek 7 UŘS stanoví, že skupiny odborníků učiní nález tak, aby pomohly orgánu pro řešení sporů (dále jen „DSB“) vydat doporučení nebo rozhodnutí o otázkách, které mu byly předloženy. Podle čl. 12 odst. 7 UŘS v případě, že se sporným stranám nepodaří dosáhnout vzájemně uspokojivého řešení, předloží skupina odborníků své nálezy v písemné formě DSB.

9 Článek 17 UŘS stanoví, že DSB zřídí stálý odvolací orgán, který bude zkoumat odvolání v případech řešených skupinami odborníků.

- 10 Podle článku 19 UŘS v případě, že skupina odborníků nebo odvolací orgán dospějí k závěru, že opatření je neslučitelné s Dohodou o zřízení WTO, doporučí, aby je dotčený člen s takovou dohodou uvedl do souladu. V doporučení, které skupina odborníků nebo odvolací orgán učiní, může navíc navrhnout způsob, jakým by dotčený člen takové doporučení mohl provést.
- 11 Podle čl. 21 odst. 1 UŘS, nazvaného „Dohled nad prováděním doporučení nebo rozhodnutí“, je pro zabezpečení účinného řešení sporů v zájmu všech členů podstatné bezodkladné provádění doporučení nebo rozhodnutí DSB.
- 12 Na základě čl. 21 odst. 3 UŘS, pokud dotčený stát nemůže ihned postupovat v souladu s doporučeními a rozhodnutími, UŘS může poskytnout dotčenému členu rozumnou lhůtu, která případně bude určena závazným rozhodčím řízením.
- 13 V případě neshody ohledně existence opatření přijatých s cílem být v souladu s doporučeními nebo rozhodnutími DSB nebo jejich slučitelnosti s Dohodou o zřízení WTO čl. 21 odst. 5 UŘS upřesňuje, že tento spor se bude řídit podle pravidel řešení sporů obsažených v UŘS, včetně postoupení věci původní skupině odborníků vždy, když to bude možné.
- 14 Podle čl. 21 odst. 6 UŘS bude DSB dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí, a pokud DSB nerozhodne jinak, bude záležitost provedení doporučení nebo rozhodnutí zařazena na program zasedání DSB po 6 měsících následujících po datu, kdy byla stanovena rozumná lhůta uvedená v odstavci 3, a zůstane na programu jednání DSB, dokud tato záležitost nebude vyřešena.

15 Článek 22 UŘS, nazvaný „Vyrovnání a suspenze koncesí“, stanoví:

„1. Vyrovnání a suspenze koncesí nebo jiných závazků jsou dočasnými opatřeními, která je možno použít v případě, že doporučení nebo rozhodnutí nejsou prováděna v rozumné lhůtě. Ani vyrovnání, ani suspenze koncesí nebo jiných závazků nejsou nicméně žádoucí pro řádné provádění doporučení směřujícího k uvedení opatření do souladu s uvedenými dohodami. Vyrovnání je dobrovolné a, je-li tak dohodnuto, bude v souladu s uvedenými dohodami.

2. Jestliže dotčený člen neuvede opatření, považované za neslučitelné s uvedenou dohodou, do souladu s touto dohodou nebo nedodrží jinak doporučení a rozhodnutí v rozumné lhůtě určené podle odstavce 3 článku 21, zahájí tento člen, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí rozumné lhůty, jednání s kteroukoli stranou, která je dotčena řízením o řešení sporů s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání. Jestliže nebylo uspokojivé vyrovnání dohodnuto do 20 dní po datu uplynutí rozumné lhůty, může kterákoli strana dotčená řízením o řešení sporu požádat o povolení DSB suspendovat poskytování koncesí nebo jiných závazků podle uvedených dohod dotčenému členovi.

3. Při posuzování, kterou koncesi nebo jiný závazek suspendovat, se bude žalující strana řídit následujícími principy a postupy:

- a) zásadně platí, že žalující strana by se měla nejprve snažit suspendovat koncese nebo jiné závazky týkající se stejného sektoru /stejných sektorů, ve kterém/ve

kterých skupina odborníků nebo odvolací orgán shledal porušení nebo jiné zrušení nebo zmenšení výhod;

- b) jestliže tato strana usoudí, že není praktické nebo účinné suspendovat koncese nebo jiné závazky v tomtéž sektoru (sektorech), bude se snažit suspendovat koncese nebo jiné závazky v jiných sektorech podle téže dohody;

- c) jestliže tato strana usoudí, že není praktické nebo účinné suspendovat koncese nebo jiné závazky v jiných sektorech podle téže dohody a že okolnosti jsou dostatečně závažné, může se snažit suspendovat koncese nebo jiné závazky podle jiné uvedené dohody;

[...]

4. Úroveň suspenze koncesí nebo jiných závazků, povolené DSB, bude úměrná úrovni zrušení nebo zmenšení výhod.

[...]

6. Jestliže dojde k situaci uvedené v odstavci 2, poskytne DSB na žádost povolení suspendovat koncese nebo jiné závazky ve lhůtě 30 dní od uplynutí rozumné lhůty, ledaže DSB cestou konsensu rozhodne odmítnout takovou žádost. Jestliže však

dotčený člen má námitky k úrovni navržené suspenze nebo namítá, že principy a postupy uvedené v odstavci 3 nebyly dodrženy v případech, kdy žalující strana žádala povolení k suspenzi koncesí nebo jiných závazků [...], bude záležitost předložena rozhodčímu řízení. Toto rozhodčí řízení bude zabezpečeno původní skupinou odborníků, pokud jsou členové dosažitelní nebo rozhodcem určeným generálním ředitelem, a bude ukončena [ukončeno] ve lhůtě šedesáti dní počínající dnem uplynutí rozumné lhůty. Koncese a jiné závazky nebudou v průběhu rozhodčího řízení suspendovány.

7. Rozhodce, postupující na základě odstavce 6, nebude zkoumat povahu koncesí nebo jiných závazků, které mají být suspendovány, ale určí, zda je úroveň takové suspenze úměrná úrovni zrušení nebo zmenšení výhod. [...] Strany přijmou rozhodnutí rozhodce jako konečné a dotčené strany nebudou usilovat o druhé rozhodčí řízení. DSB bude bezodkladně zpraven o tomto rozhodnutí a na žádost poskytne souhlas se suspenzí koncesí nebo jiných závazků v případě, že je žádost slučitelná s rozhodnutím rozhodce, ledaže by DSB cestou konsensu rozhodl o zamítnutí žádosti.

8. Suspenze koncesí nebo jiných závazků bude dočasná a nebude uplatňována déle, než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s uvedenou dohodou, odstraněno, nebo než člen, který musí provést doporučení nebo rozhodnutí, nalezne řešení, pokud jde o zrušení nebo zmenšení výhod, nebo než bude dosaženo vzájemně uspokojivého řešení. V souladu s [odstavcem 6 článku 21 UŘS] bude DSB nadále dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí, včetně těch případů, kdy bylo přikročeno k vyrovnání nebo kdy byly suspendovány koncese nebo závazky, ale doporučení uvést opatření do souladu s uvedenými dohodami nebyla provedena.

[...]"

Skutkový základ sporu

- 16 Dne 13. února 1993 přijala Rada nařízení (EHS) č. 404/93 o společné organizaci trhu s banány (Úř. věst. L 47, s. 1; Zvl. vyd. 03/13, s. 388, dále jen „SOT s banány“). Režim obchodu se třetími zeměmi zavedený hlavou IV tohoto nařízení stanovil preferenční předpisy ve prospěch banánů pocházejících z určitých afrických, karibských a tichomořských zemí (AKT), jež spolupodepsaly čtvrtou úmluvu AKT-EHS z Lomé ze dne 15. prosince 1989 (Úř. věst. 1991, L 229, s. 3).
- 17 Na základě stížností podaných v únoru 1996 u DSB několika členy WTO, mezi nimiž byly Ekvádor a Spojené státy americké, skupina odborníků vytvořená v souladu s ustanoveními UŘS vydala dne 22. května 1997 zprávy, ve kterých shledala neslučitelnost dovozního režimu SOT s banány se závazky převzatými Společenstvím z titulu dohod WTO. Skupina odborníků rovněž ve zprávách doporučila, aby DSB vyzval Společenství k uvedení sporných předpisů Společenství do souladu s dohodami WTO.
- 18 Na základě odvolání Společenství stálý odvolací orgán dne 9. září 1997 v podstatě potvrdil závěry skupiny odborníků a doporučil DSB vyzvat Společenství k uvedení sporných předpisů Společenství do souladu s dohodami WTO.
- 19 Dne 25. září 1997 přijal DSB jak zprávy skupiny odborníků, tak i zprávu odvolacího orgánu.

- 20 Dne 16. října 1997 Společenství v souladu s čl. 21 odst. 3 UŘS informovalo DSB, že bude dodržovat v plném rozsahu své mezinárodní závazky.
- 21 Dne 17. listopadu 1997 stěžující státy požadovaly na základě čl. 21 odst. 3 písm. c) UŘS, aby byla závazným rozhodčím řízením určena rozumná lhůta, ve které musí Společenství splnit své povinnosti.
- 22 Rozhodčím nálezem zveřejněným dne 7. ledna 1998 příslušný rozhodce v tomto ohledu stanovil období mezi 25. zářím 1997 a 1. lednem 1999.
- 23 Přijetím nařízení (ES) č. 1637/98 ze dne 20. července 1998, kterým se mění nařízení (EHS) č. 404/93 (Úř. věst. L 210, s. 28; Zvl. vyd. 03/23, s. 304), Rada pozměnila režim obchodu s banány s třetími zeměmi.
- 24 Preambule nařízení č. 1637/98 uvádí:

„(1) [...] režim obchodu s třetími zeměmi zavedený hlavou IV nařízení [...] č. 404/934 je třeba v různých ohledech změnit;

(2) [...] je třeba plnit mezinárodní závazky učiněné Společenstvím v rámci [WTO] a závazky vůči ostatním signatářům čtvrté úmluvy AKT-ES a současně zajistit dosahování cílů [SOT s banány];

[...]

(9) [...] fungování tohoto nařízení je třeba posoudit po uplynutí přiměřeného zkušebního období;

[...]“

- 25 Dne 28. října 1998 přijala Komise nařízení (ES) č. 2362/98, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 404/93 o dovozu banánů do Společenství (Úř. věst. L 293, s. 32). Tento předpis obsahuje veškerá nezbytná ustanovení pro provádění nového režimu obchodu s banány s třetími zeměmi, včetně přechodných opatření odůvodněných vstupem v platnost jeho prováděcích pravidel v brzké budoucnosti.
- 26 Jelikož Spojené státy americké měly za to, že Společenství zavedlo režim dovozu banánů postavený tak, aby byly zachovány protiprávní prvky předcházejícího režimu, čímž byly porušeny dohody WTO a rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997, zveřejnily dne 10. listopadu 1998 ve *Federal Register* prozatímní seznam výrobků pocházejících z členských států Společenství, na které z titulu odvetných opatření zamýšlely uložit celní dovozní přírážku.
- 27 Spojené státy americké oznámily dne 21. prosince 1998 svůj úmysl uplatnit od 1. února 1999, nebo nejpozději od 3. března 1999, cla ve výši 100 % na dovozy výrobků ze Společenství uvedených na seznamu vyhotoveném americkou administrativou.

- 28 Dne 14. ledna 1999 Spojené státy americké požádaly DSB na základě čl. 22 odst. 2 UŘS o povolení suspendovat ve vztahu ke Společenství a jeho členským státům celní koncese a související závazky na základě Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) z roku 1994 a Všeobecné dohody o obchodu službami (GATS) na základě hodnoty obchodu ve výši 520 milionů amerických dolarů (USD).
- 29 Během jednání DSB uskutečněného ve dnech 25. ledna až 1. února 1999 Společenství zpochybnilo tuto částku z důvodu, že neodpovídala úrovni zrušení nebo zmenšení výhod, která Spojené státy americké utrpěly, a tvrdilo, že nebyly dodrženy zásady a postupy uvedené v čl. 22 odst. 3 UŘS.
- 30 Dne 29. ledna 1999 DSB rozhodl na žádost Společenství předložit tuto otázku rozhodčímu řízení provedenému původní skupinou odborníků na základě čl. 22 odst. 6 UŘS a suspendoval žádost Spojených států amerických o povolení až do doby určení povolené částky cla na základě odvetného opatření.
- 31 Dne 3. března 1999 americká administrativa uložila vývozcům ze Společenství výrobků uvedených na novém seznamu, který sestavila, povinnost zřídit bankovní záruku ve výši 100 % hodnoty uvedeného dováženého zboží.
- 32 V rozhodnutí ze dne 9. dubna 1999 rozhodci jednak shledali, že několik ustanovení nového dovozního režimu SOT s banány bylo neslučitelných s ustanoveními dohod WTO, a určili částku 191,4 milionu USD ročně jako úroveň zrušení nebo zmenšení

výhod, která Spojené státy americké utrpěly, a jednak měli za to, že suspenze provedená touto zemí pro Společenství a jeho členské státy celních koncesí a souvisejících závazků na základě GATT 1994 týkajících se obchodu v maximální výši 191,4 milionů USD ročně byla slučitelná s čl. 22 odst. 4 UŘS.

33 Spojené státy americké požádaly dne 7. dubna 1999 DSB na základě čl. 22 odst. 7 UŘS o povolení vybírat dovozní clo do výše této částky.

34 Tiskovým sdělením ze dne 9. dubna 1999 United States Trade Representative (zvláštní zástupce Spojených států amerických pro obchod, dále jen „zvláštní zástupce“) vyhlásil seznam výrobků zatížených dovozním clem ve výši 100 %. V tomto seznamu výrobků pocházejících z Rakouska, Belgie, Finska, Francie, Německa, Řecka, Irska, Itálie, Lucemburska, Portugalska, Španělska, Švédska nebo Spojeného království byly uvedeny zejména „složené krabice, kufříky a pouzdra z nevltnitého papíru nebo lepenky“. Bylo uvedeno, že zvláštní zástupce zveřejní rozhodnutí o zavedení cla ve výši 100 % ve *Federal Register* a má v úmyslu stanovit datum účinnosti pro jejich vybírání na 3. března 1999.

35 Toto rozhodnutí, zveřejněné dne 19. dubna 1999 v *Federal Register* (svazek 64, č. 74, s. 19209 až 19211), bylo přijato na základě článku 301 *Trade Act* z roku 1974, podle kterého zvláštní zástupce přijímá opatření, pokud zjistí porušení práva, které mají Spojené státy americké na základě obchodní smlouvy.

36 Z pasáže „Datum účinnosti“ výše uvedeného opatření vyplývá, že „[zvláštní zástupce] rozhodl, že clo *ad valorem* ve výši 100 % se s účinností od 19. dubna 1999 uplatní na

výrobky uvedené do oběhu nebo propuštěné z celního skladu za účelem jejich uvedení na trh 3. března 1999 nebo po tomto datu“.

- 37 Skupina odborníků vytvořená na základě žádosti Ekvádoru dne 18. prosince 1998 v souladu s čl. 21 odst. 5 UŘS rovněž dospěla dne 6. dubna 1999 k závěru, že nový režim dovozu banánů do Společenství je neslučitelný s ustanoveními dohod WTO. DSB schválil zprávu skupiny odborníků dne 6. května 1999.
- 38 Dne 19. dubna 1999 DSB povolil Spojeným státům americkým vybírat z dovozů pocházejících ze Společenství cla do roční hodnoty obchodů ve výši 191,4 milionu USD.
- 39 Dne 25. května 1999 Společenství u WTO zpochybnilo americká odvetná opatření za období od 3. března do 19. dubna 1999, zejména z důvodu jejich nabytí účinnosti ke dni 3. března 1999.
- 40 Jelikož nabytí účinnosti americké přírážky k posledně uvedenému datu bylo v rozporu s ustanoveními UŘS, skupina odborníků, na kterou se Společenství obrátilo, změnila datum nabytí účinnosti tohoto opatření na 19. dubna 1999.
- 41 V rámci jednání se všemi zúčastněnými stranami Společenství navrhlo změny nové SOT s banány. Tyto změny byly přijaty nařízením Rady (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení č. 404/93 (Úř. věst. L 31, s. 2; Zvl. vyd. 03/13, s. 388).

42 Podle preambule nařízení č. 216/2001:

- „(1) Byly navázány četné intenzivní kontakty s dodavatelskými zeměmi a s jinými zainteresovanými stranami, aby se ukončily spory způsobené dovozním režimem zavedeným nařízením [...] č. 404/934, a byly vzaty v úvahu závěry zvláštní skupiny vytvořené v rámci systému pro řešení sporů [WTO].
- (2) Analýza všech možností předložených Komisí vede k domněnce, že zřízení dovozního režimu ve střednědobé lhůtě, založeného na uplatnění cla s příslušnou sazbou a na použití celní preference pro dovoz zboží pocházejícího ze zemí AKT, představuje nejlepší záruky pro to, aby bylo jednak dosaženo cílů společné organizace trhu, pokud jde o produkci Společenství a poptávku spotřebitelů, jednak aby byla dodržena pravidla mezinárodního obchodu, a předešlo se tak novým sporům.
- (3) K zavedení takového režimu však musí dojít až po dokončeném jednání s partnery Společenství v souladu s postupy WTO, a zejména článkem XXVIII [GATT...]. Výsledek těchto jednání se musí předložit ke schválení Radě, která také musí v souladu s ustanoveními smlouvy stanovit použitelnou sazbu společného celního sazebníku.
- (4) Než vstoupí tento režim v platnost, bude Společenství zásobováno v rámci několika celních kvót otevřených pro dovozy bez rozdílu původu a spravovaných podle doporučení [DSB...].

- (5) Na základě sjednaných závazků vůči zemím AKT a na základě nutnosti zaručit pro ně adekvátní konkurenční podmínky musí použití celní preference ve výši 300 eur za tunu pro dovoz banánů pocházejících z těchto zemí umožnit udržení dotyčných obchodních toků. To vede především k použití nulového cla v rámci [...] celních kvót.
- (6) Je nutné povolit Komisi, aby zahájila jednání s dodavatelskými zeměmi, které mají zásadní zájem zásobovat trh Společenství, a pokusila se dosáhnout sjednaného rozdělení obou prvních celních kvót. [...]"

⁴³ Dne 11. dubna 2001 Spojené státy americké a Společenství uzavřely ujednání o porozumění o „prostředcích umožňujících vyřešit dlouhodobý spor týkající se režimu dovozu banánů“ do Společenství. Podle tohoto ujednání se Společenství zavazuje „[zavést] režim vylučující netarifní opatření pro všechny dovozy banánů nejpozději dne 1. ledna 2006“. Tento dokument definuje opatření, která se Společenství zavazuje přijmout během přechodného období, jež uplyne dne 1. ledna 2006. Naproti tomu se Spojené státy americké zavazují dočasně suspendovat uložení celní přírážky, kterou byly oprávněny vybírat ve vztahu k dovozům ze Společenství. Spojené státy americké nicméně sdělením DSB ze dne 26. června 2001 upřesnily, že toto ujednání o porozumění „netvoří samo o sobě vzájemně dohodnuté řešení v souladu s čl. [3 odst. 6 UŘS, a že] kromě toho, s přihlédnutím k opatřením, která musí všechny strany ještě přijmout, by bylo rovněž předčasné stáhnout tento bod z programu jednání DSB“.

⁴⁴ Nařízením (ES) č. 896/2001 ze dne 7. května 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 126, s. 6; Zvl. vyd. 03/32, s. 150), Komise definovala prováděcí pravidla nového režimu dovozu banánů do Společenství zavedeného nařízením č. 216/2001.

- 45 Spojené státy americké suspendovaly použití své celní přírážky s účinností od 30. června 2001. Od 1. července 2001 byla sazba jejich dovozního cla na složené krabice, kufříky a pouzdra pocházející ze Společenství opět stanovena v původní výši.
- 46 Ze statistik předložených Komisí na základě žádosti Soudu vyplývá, že celková hodnota CIF (cost, insurance and freight) dovozů do Spojených států složených krabic, kufříků a pouzder ze Společenství byla 27 932 045 USD v roce 1998, 16 645 665 USD v roce 1999, 9 531 023 USD v roce 2000 a konečně 18 444 637 USD v roce 2001.
- 47 Beamglow Ltd vyrábí složené krabice z potištěné a ozdobené lepenky. Tyto krabice slouží k balení výrobků, jako jsou kosmetika a parfémy, a spadají do kategorie výrobků „krabice, kufříky a pouzdra z nevltnitého papíru nebo lepenky“, na které se vztahuje celní přírážka.

Řízení

- 48 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 22. prosince 2000 žalobkyně podala projednávanou žalobu na náhradu škody údajně vyplývající z této přírážky.
- 49 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 20. března 2001 Parlament vznesl námitku nepřipustnosti na základě článku 114 jednacího řádu Soudu.

- 50 Žalobkyně předložila své písemné vyjádření k této námitce dne 8. června 2001.
- 51 Usnesením předsedy čtvrtého senátu ze dne 12. června 2001 bylo povoleno Španělskému království vedlejší účastenství na podporu návrhových žádání žalovaných.
- 52 Usnesením ze dne 16. října 2001 bylo vyhrazeno rozhodnout o námitce nepřípustnosti vznesené Parlamentem spolu s věcí samou.
- 53 Na žádost Komise předloženou na základě čl. 51 odst. 1 druhého pododstavce jednacího řádu byla projednávána věc rozhodnutím Soudu ze dne 4. července 2002 předána rozšířenému senátu složenému z pěti soudců.
- 54 Dne 3. října 2002 byla věc přidělena prvnímu rozšířenému senátu na základě rozhodnutí Soudu ze dne 4. července 2002 o složení senátů a přidělování věcí jednotlivým senátům.
- 55 V důsledku překážky na straně původně určeného soudce zpravodaje z důvodu ukončení jeho funkce jmenoval předseda Soudu rozhodnutím ze dne 18. prosince 2002 nového soudce zpravodaje.
- 56 Dne 1. dubna 2004 Soud po vyslechnutí účastníků řízení rozhodl předat projednávanou věc, jakož i pět dalších podobných věcí velkému senátu Soudu.

57 Usnesením ze dne 19. května 2004 předseda velkého senátu po vyslechnutí účastníků řízení spojil těchto šest věcí pro účely ústního řízení.

58 Z titulu organizačních procesních opatření Soud vyzval účastníky řízení, aby před jednáním písemně odpověděli na řadu otázek. Účastníci řízení řádně předložili požadované informace.

59 Účastníci řízení přednesli své řeči a odpověděli na otázky položené Soudem během jednání velkého senátu konaného dne 26. května 2004.

Návrhová žádání účastníků řízení

60 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- uložil žalovaným, aby jí společně a nerozdílně zaplatili náhradu škody ve výši 1 299 632 liber (GBP);

- podpůrně, přikázal žalovaným, aby mu předložili v přiměřené lhůtě od vyhlášení rozsudku částku náhrady škody dohodnutou mezi účastníky řízení, nebo v případě neexistence dohody, přikázal účastníkům řízení předložit v téže lhůtě jejich vyčíslené návrhy;

- přikázal zaplacení úroků z náhrady škody od data rozsudku ve výši 8 % ročně nebo v jiné vhodné výši, kterou určí;

- uložil Společenství, zastoupenému Parlamentem, Radou a Komisí, náhradu nákladů řízení;

- přijal jakákoli další přiměřená opatření, která bude považovat za nezbytná.

⁶¹ Žalovaní, podporovaní Španělským královstvím, navrhují, aby Soud:

- zamítl žalobu jako nepřijatelnou nebo, podpůrně, jako neopodstatněnou;

- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

K přípustnosti

⁶² Žalovaní zpochybňují přípustnost žaloby ze tří důvodů. Žaloba na náhradu škody Beamglow je nepřijatelná v rozsahu, v němž směřuje proti Parlamentu. Žaloba není v souladu s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu. Konečně, Soud není příslušný rozhodnout o projednávané žalobě.

K nepřipustnosti žaloby v rozsahu, v němž směřuje proti Parlamentu

- 63 Parlament namítá, že žaloba je ve vztahu k němu nepřipustná. Právní zástupce Beamglow jednak nemá právo proti němu postupovat, a to z důvodu, že v okamžiku podání žaloby nepředložil procesní plnou moc zmiňující Parlament jako žalovaný orgán. Kromě toho se žaloba neopírá o žádnou skutečnost, jež by prokazovala odpovědnost, kterou by Společenství mohlo nést z důvodu jednání Parlamentu.
- 64 Soud má za to, že bude vhodné posoudit nejprve druhý důvod nepřipustnosti uváděný Parlamentem.

Argumenty účastníků řízení

- 65 Parlament tvrdí, že žaloba žádným způsobem neuvádí, čím mohl zapříčinit odpovědnost Společenství. V každém případě Parlament nemůže být odpovědný za tvrzenou škodu, jelikož není příslušný k definování věcného obsahu napadených zemědělských předpisů Společenství nebo k přijetí opatření, jež by mohla způsobit nebo zmírnit tvrzenou škodu či této škodě předejít. Usnesení Parlamentu byla pouze vyjádřením výkonu jeho obecné pravomoci jednat.
- 66 Žalobkyně namítá, že svou škodu přičítá pochybením, ke kterým došlo během každé fáze procesu změny sporného režimu dovozu banánů do Společenství, a tedy úloze, kterou hrály všechny dotčené orgány, včetně Parlamentu.

- 67 Uvádí, že Parlament byl konzultován před přijetím nařízení č. 404/93 a č. 1637/98, která byla prohlášena za neslučitelná s dohodami WTO. Parlament mohl, aniž by toho využil, předložit jakýkoli vhodný návrh ohledně otázek, u kterých měl za nezbytné přijetí aktu Společenství. Konečně, různá stanoviska, usnesení a zásahy Parlamentu zdůraznily nezbytnost předejít katastrofálním účinkům pravidel WTO pro výrobní oblasti Společenství.

Závěry Soudu

- 68 Pokud je, jako v projednávaném případě, uplatňována mimosmluvní odpovědnost Společenství, pak je před soudy Společenství zastoupeno orgánem nebo orgány, kterým lze přičíst jednání, jež má být příčinou tvrzené škody.
- 69 Osoba požadující náhradu škody je konkrétně oprávněna směřovat svou žalobu proti Společenství zastoupenému Komisí a Radou, jelikož v souladu s ustanovením čl. 43 odst. 2 třetího pododstavce ES (nyní po změně článek 37 ES) předložil prvně jmenovaný orgán návrh a druhý orgán přijal zemědělský předpis Společenství, jehož protiprávnost má zakládat tvrzenou škodu (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. listopadu 1973, Werthahn a další v. Rada, 63/72 až 69/72, Recueil, s. 1229, body 7 a 8).
- 70 Toto ustanovení neuděluje v této oblasti Parlamentu žádnou rozhodovací pravomoc a umožňuje mu zasáhnout pouze jako poradní orgán v průběhu postupu, jímž výhradně Rada přijímá nařízení, směrnice a rozhodnutí týkající se společné zemědělské politiky.

- 71 Stanovisko, které Parlament přijal na tomto základě k návrhu nařízení č. 1637/98, jenž mu byl předložen, proto nemělo závazný charakter.
- 72 Tak tomu je rovněž ohledně stanovisek a usnesení, které musel Parlament případně přijmout ve prospěch hospodářských subjektů vykonávajících jejich činnost v jiném odvětví než v odvětví banánů. Při neexistenci závazného charakteru nemohla taková usnesení způsobit legitimní očekávání, že se jimi budou Rada a Komise řídit (rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1985, Salerno a další v. Komise a Rada, 87/77, 130/77, 22/83, 9/84 a 10/84, Recueil, s. 2523, bod 59), ani následně založit v tomto směru pro tyto dva orgány závazky (viz v tomto smyslu usnesení Soudního dvora ze dne 29. října 2004, Krikorian a další v. Parlament, Rada a Komise, C-18/04 P, dosud nezveřejněné ve Sbírce rozhodnutí, bod 33).
- 73 Za těchto podmínek je třeba jak na přijetí nařízení Rady č. 1637/98 a nařízení Komise č. 2362/98, jež DSB považoval za neslučitelná s dohodami WTO, tak i na předpokládanou neexistenci uvedení sporného dovozního režimu do souladu, nahlížet tak, že spadají do výlučné pravomoci Rady a Komise.
- 74 Nejeví se proto, že Parlament mohl přispět ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti, kterou Společenství může nést z důvodu neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO.
- 75 Je proto třeba vyhovět námitce nepřipustnosti vznesené Parlamentem a žalobu odmítnout jako nepřipustnou v rozsahu, v němž směřuje proti němu, aniž by bylo třeba rozhodnout o důvodu nepřipustnosti vycházejícím z toho, že v okamžiku podání projednávané žaloby neexistovala procesní plná moc vystavená Beamglow, zmocňující jejího právního zástupce jednat proti Parlamentu.

K nesouladu žaloby s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu

Argumenty účastníků řízení

- 76 Rada a Komise považují žalobu za nepřijatelnou v rozsahu, v němž jim vytýká přijetí protiprávních normativních aktů nebo alternativně zavinění nečinností, takže nejsou schopny řádně zajistit svou obranu. Mimoto žaloba neprokazuje ani existenci, ani povahu tvrzené škody.
- 77 Žalobkyně namítá, že žaloba uvádí přibližný rozsah utrpěné škody a skutečnosti umožňující posoudit její povahu a rozsah a že později předložené skutečnosti platně prokazují skutečnou a určitou povahu škody.

Závěry Soudu

- 78 Na základě čl. 21 prvního pododstavce Statutu Soudního dvora, jenž se použije na řízení před Soudem na základě čl. 53 prvního pododstavce tohoto Statutu, a na základě čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Soudu musí každá žaloba uvádět předmět sporu a obsahovat stručný popis žalobních důvodů. Toto označení musí být dostatečně jasné a přesné, aby žalovanému umožnilo přípravu jeho obrany a Soudu umožnilo rozhodnout o žalobě, případně bez dalších podpůrných informací. Za účelem zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti je pro přípustnost žaloby třeba, aby základní skutkové a právní poznatky, o které se opírá, vyplývaly alespoň ve stručnosti, ale soudržným a srozumitelným způsobem, z textu samotné žaloby.

- 79 Za účelem splnění těchto požadavků žaloba směřující, jako v tomto případě, k náhradě škody údajně způsobené orgány Společenství musí obsahovat skutečnosti umožňující určit jak jednání, které žalobce těmto orgánům vytýká, tak i důvody, na základě kterých má za to, že existuje příčinná souvislost mezi tímto jednáním a škodou, kterou údajně utrpěl (rozsudek Soudu ze dne 29. ledna 1998, Dubois a Fils v. Rada a Komise, T-113/96, Recueil, s. II-125, body 29 a 30).
- 80 Jak vyplývá z její argumentace, žalobkyně v podstatě tvrdí, že utrpěla škodu z důvodu jednak nedostatku takové změny režimu dovozu banánů do Společenství, kterou by byl tento režim ve lhůtě poskytnuté DSB uveden do souladu se závazky převzatými Společenstvím z titulu dohod WTO, a jednak z důvodu neexistence předpisů Společenství na její ochranu proti americkým obchodním represáliím.
- 81 Žaloba tedy v rozporu s tím, co tvrdí žalovaní, obsahuje skutečnosti umožňující určit jednání, které jim žalobkyně vytýká a které žalobkyně považuje za původ své újmy.
- 82 Ostatně z argumentace žalovaných k opodstatněnosti žaloby vyplývá, že mohli účinně připravit svou obranu ohledně podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství. Z toho vyplývá, že Soud může rozhodnout o této žalobě s plnou znalostí spisu a při dodržení zásady kontradiktornosti.
- 83 Je proto namístě odmítnout výtku Rady a Komise vycházející z nesouladu žaloby s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu.

K pravomoci Soudu

Argumenty účastníků řízení

- 84 Rada a Komise mají pochybnosti o tom, že Soud má pravomoc rozhodnout o projednávané žalobě na náhradu škody. Zavedení celní přírážky je důsledkem rozhodnutí vlády Spojených států amerických, a nikoli aktem orgánu Společenství. Pravomoc soudu Společenství nemůže být dána na základě pouhého tvrzení škody, u které se má za to, že vyplývá z aktu nebo opomenutí orgánu Společenství.
- 85 Soud Společenství nemá pravomoc rozhodnout o žalobě na náhradu škody podané proti orgánu Společenství, pokud akt zakládající údajnou škodu byl přijat státem autonomním způsobem (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. července 1987, *Étoile commerciale a CNTA v. Komise*, 89/86 a 91/86, Recueil, s. 3005, body 18 až 20).
- 86 Žalobkyně namítá, že její žaloba nesměruje proti jednání amerických orgánů, nýbrž právě proti jednání Společenství, které způsobilo zavedení přírážky a opomenulo ji proti ní chránit.

Závěry Soudu

- 87 Ustanovení článku 235 ES ve spojení s čl. 288 druhým pododstavcem ES zakládají pravomoc soudů Společenství u žalob směřujících k náhradě škod způsobených jednáním orgánů Společenství nebo jejich zaměstnanců při výkonu jejich funkce.

- 88 V tomto případě žalobkyně požaduje náhradu škody, kterou, jak tvrdí, utrpěla jak z důvodu zvýšení dovozních cel uložených orgány Spojených států amerických na své výrobky v souladu s povolením DSB po zjištění neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO, tak z toho důvodu, že žalovaní nepřijali předpisy Společenství na ochranu proti americkým obchodním represáliím.
- 89 Žaloba je tak založena na mimosmluvní odpovědnosti Společenství, jež je podle žalobkyně založena z důvodu skutečnosti, že příčinu škody, již utrpěla, je třeba hledat v tom, že Rada a Komise přijaly předpisy, které DSB považoval za neslučitelné s dohodami WTO, a v tom, že neexistují ochranná opatření Společenství.
- 90 Soud má v důsledku toho pravomoc rozhodnout na základě článku 235 ES a čl. 288 druhého pododstavce ES projednávanou žalobu na náhradu škody, která na rozdíl od situace v rozsudku CNTA v. Komise, bod 85 výše, kterého se dovolává Komise, neuvádí jako základ odpovědnosti výlučné rozhodnutí vnitrostátního orgánu.
- 91 Vznik odpovědnosti Společenství ovšem podle ustálené judikatury předpokládá přičitatelnost tvrzené škody jednání orgánů Společenství. Nicméně toto je meritorní podmínka, kterou je třeba ověřit při přezkumu, zda je dána dostatečně přímá příčinná souvislost mezi tvrzenou škodou a jednáním orgánů, a která neumožňuje vyloučit pravomoc Soudu, pokud je tvrzeno, že škodu lze přičíst jednání orgánů Společenství.

- 92 Je proto namístě odmítnout argumentaci Rady a Komise týkající se nedostatku pravomoci Soudu, aniž by tím bylo dotčeno budoucí posouzení příčinné souvislosti mezi jednáním Rady a Komise a tvrzenou škodou v rámci přezkumu splnění podmínek vzniku mimosmluvní odpovědnosti.
- 93 Za těchto podmínek je třeba žalobu prohlásit za přípustnou.

K věci samé

- 94 Žaloba, jíž se žalobkyně domáhá náhrady škody, se opírá o režim mimosmluvní odpovědnosti Společenství z důvodu protiprávního jednání jeho orgánů. Žalobkyně se rovněž dovolávala mimosmluvní odpovědnosti, která může Společenství vzniknout i při neexistenci takového jednání (rozsudek Soudu ze dne 28. dubna 1998, Dorsch Consult v. Rada a Komise, T-184/95, Recueil, s. II-667, bod 59, potvrzený v rámci kasačního opravného prostředku rozsudkem Soudního dvora ze dne 15. června 2000, Dorsch Consult v. Rada a Komise, C-237/98 P, Recueil, s. I-4549, body 19 a 53).

K odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho orgánů

- 95 Úvodem je třeba připomenout, jak to vyplývá z ustálené judikatury, že ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES za protiprávní jednání jeho orgánu musí být splněn souhrn podmínek, a to protiprávnost jednání vytýkaného orgánům, existence skutečné škody a příčinná souvislost mezi tvrzeným jednáním a dovolávanou újmou (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1982, Oleifici Mediterranei v. EHS, 26/81, Recueil, s. 3057, bod 16;

rozsudky Soudu ze dne 11. července 1996, *International Procurement Services v. Komise*, T-175/94, Recueil, s. II-729, bod 44; ze dne 16. října 1996, *Efisol v. Komise*, T-336/94, Recueil, s. II-1343, bod 30, a ze dne 11. července 1997, *Oleifici Italiani v. Komise*, T-267/94, Recueil, s. II-1239, bod 20).

- ⁹⁶ Jakmile jedna z těchto podmínek není splněna, je třeba žalobu zamítnout v plném rozsahu, aniž by bylo nezbytné přezkoumávat ostatní podmínky (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 1994, *KYDEP v. Rada a Komise*, C-146/91, Recueil, s. I-4199, body 19 a 81, a rozsudek Soudu ze dne 20. února 2002, *Förde-Reederei v. Rada a Komise*, T-170/00, Recueil, s. II-515, bod 37).
- ⁹⁷ Protiprávní jednání vytýkané orgánu Společenství musí spočívat v dostatečně závažném porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. července 2000, *Bergaderm a Goupil v. Komise*, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42).
- ⁹⁸ Rozhodujícím kritériem pro to, aby bylo možno považovat tento požadavek za splněný, je zjevné a závažné nedodržení dotčeným orgánem Společenství mezi týkajících se jeho posuzovací pravomoci.
- ⁹⁹ Pokud tento orgán má pouze značně omezený, či dokonce neexistující, prostor pro posouzení, může pouhé prosté porušení práva Společenství postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení (rozsudky Soudu ze dne 12. července 2001, *Comafrica a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise*, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 a T-225/99, Recueil, s. II-1975, bod 134, a ze dne 10. února 2004, *Afrikanische Frucht-Compagnie a Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. Rada a Komise*, T-64/01 a T-65/01, Recueil, s. II-521, bod 71).

- 100 Žalobu, jíž se žalobkyně domáhá náhrady škody, je třeba přezkoumat s přihlédnutím k těmto poznámkám.

Argumenty účastníků řízení

— K protiprávnostem vytýkaným žalovaným orgánům

- 101 Žalobkyně tvrdí, že žalovaní neuvedením režimu dovozu banánů do Společenství do souladu s dohodami WTO jednali v rozporu s ustanoveními GATT 1994, GATS, jakož i doporučeními a rozhodnutími DSB.
- 102 Nesplnění povinností z titulu dohod WTO ze strany Společenství zklamalo legitimní očekávání, které žalobkyně vložila do svých prodejů a investic ve Spojených státech, a porušilo zásadu právní jistoty.
- 103 Společenství mohlo financovat politiku zachování příznivých podmínek pro obchod s banány ve vztahu ke svým partnerským zemím AKT buď prostřednictvím financování ze svého obecného rozpočtu v rámci vyrovnání vyjednaného na základě čl. 22 odst. 2 UŘS, nebo vyvoláním odvetných opatření uložených v projednávaném případě Spojenými státy americkými.
- 104 Ale takové přenesení nákladů na ochranu výrobců banánů AKT na jiná odvětví nebylo ani nezbytné, ani vhodné. Společenství mělo přijmout opatření za účelem vyhnutí se tomu, aby žalobkyně byla nucena zaplatit cenu za rozhodnutí Společenství nedodržovat své mezinárodní závazky.

- 105 Politická volba Společenství tak vedla k porušení zásady proporcionality, jakož i základního práva žalobkyně na výkon své hospodářské činnosti a jejího práva vlastnit majetek.
- 106 Žalovaní žalobkyni vytýkají, že neprokázala ani povahu, ani obsah tvrzené nečinnosti, ani pramen povinnosti konat, kterou měli porušit.
- 107 Členové WTO jednají v souladu s právem, pokud za účelem ukončení neslučitelnosti opatření, která byla zjištěna DSB ve vztahu k pravidlům WTO, znovu obnoví rovnováhu svých příslušných koncesí, porušenou sporným opatřením, přičemž k tomu použijí jednu z možností nabízených v UŘS.
- 108 V projednávaném případě Společenství nemělo jinou možnost než dodržet všechny své mezinárodní závazky tím, že zahájilo jednání a navrhlo změnit SOT s banány. Tyto změny byly obsaženy v SOT s banány upravené v nařízení č. 216/2001 a nařízení Komise (ES) č. 395/2001 ze dne 27. února 2001, kterým se stanovují některá orientační množství a individuální stropy pro vydávání dovozních licencí Společenství v případě banánů za druhé čtvrtletí roku 2001 na základě celních kvót nebo v rámci množství tradičních banánů ze zemí AKT (Úř. věst. L 58, s. 11).
- 109 Ochrana legitimního očekávání se uplatní pouze na situace a vztahy legálně vytvořené na základě práva Společenství, jimiž však nejsou vztahy žalobkyně s jejími americkými klienty. Koncese vyměňované členy WTO nemohou v žádném případě odůvodnit legitimní očekávání o nepřetržitém přístupu na konkrétní vnitrostátní trh. Orgány Společenství žalobkyni nikdy ani v nejmenším konkrétně neujistily, jakým způsobem se Společenství bude řídit rozhodnutími a doporučeními DSB.

- 110 Nelze pochopit, jak mohly být zásady proporcionality a ochrany legitimního očekávání, jakož i právo žalobkyně na svobodný výkon její hospodářské činnosti nebo její právo vlastnit majetek porušeny nezávisle na jakémkoli porušení pravidel WTO.
- 111 Žalobkyně neměla za nepřiměřený samotný režim dovozu banánů, nýbrž rozhodnutí tolerovat suspendování koncesí Spojenými státy americkými, třebaže se jednalo o jedinou možnost pro Společenství.
- 112 Konečně, svobodnému výkonu hospodářské činnosti žalobkyně bránilo suspendování celních koncesí Spojených států amerických, a nikoli přijetí SOT s banány.

— K právní povaze norem údajně porušených žalovanými

- 113 Žalobkyně uplatňuje, že v rozsahu, v němž omezují překážky obchodu mezi členy WTO, a umožňují tak podnikům svobodněji obchodovat, porušená pravidla GATT a GATS přiznávají práva jednotlivcům, stejně jako doporučení a rozhodnutí DSB, která upřesňují obsah dohod WTO. Stejnou povahu je třeba přiznat zásadám ochrany legitimního očekávání, právní jistoty a proporcionality, jakož i právu žalobkyně svobodně vykonávat její hospodářskou činnost a jejímu právu vlastnit majetek.
- 114 Soud Společenství může přezkoumat legalitu aktu Společenství ve vztahu k dohodám WTO, pokud Společenství zamýšlelo, jako v projednávaném případě, splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO.

- 115 Žalované namítají nemožnost dovolávat se pravidel WTO nebo doporučení DSB za účelem prokázání protiprávnosti aktu nebo nečinnosti orgánu Společenství, která vyplývá z rozhodnutí orgánů této organizace a z judikatury Společenství.
- 116 Otázka, zda ustanovení GATT a GATS mohou jednotlivcům přiznat práva, proto není relevantní, jelikož žalobkyně se těchto práv nemůže dovolávat.
- 117 Kromě toho rozhodnutí DSB nemůže mít v právním řádu Společenství rozsáhlejší účinky než ustanovení dohod WTO, na kterých je založeno.

— K závažnosti tvrzených porušení

- 118 Žalobkyně tvrdí, že dohody WTO stanovily pro možnosti volby, které mělo Společenství za účelem úpravy svého režimu dovozu banánů, meze, které Společenství jasným způsobem překročilo. V dlouhodobém a opakovaném porušování pravidel WTO je třeba spatřovat zjevné a závažné porušení mezi jeho posuzovací pravomoci.
- 119 Z toho lze dovodit zjevné a závažné porušení legitimního očekávání žalobkyně a zásady proporcionality, jakož i práva žalobkyně na svobodný výkon její hospodářské činnosti a jejího práva vlastnit majetek.

- 120 Rada a Komise zpochybňují, že by zjevně a závažně překročily meze své posuzovací pravomoci tím, že se rozhodly vyřešit spor přijetím nové SOT s banány.
- 121 Člen WTO nemá povinnost uplatnit *stricto sensu* závěry skupiny odborníků nebo odvolacího orgánu, nýbrž k jejich provedení může využít různá řešení.
- 122 Skupina odborníků, která v souladu s čl. 21 odst. 5 UŘS dospěla k závěru o neslučitelnosti určitých aspektů režimu dovozu banánů zakotveného nařízením č. 1637/98 a č. 2362/98, navrhla tři řešení k zajištění jeho uvedení do souladu, což prokazuje rozsah diskreční pravomoci Společenství a obtížnost přípravy právní úpravy slučitelné s pravidly WTO.
- 123 Vzhledem k nemožnosti mu přičíst odpovědnost za jednání třetího svrchovaného státu, nelze na Společenství nahlížet tak, že závažně porušilo zásady proporcionality a ochrany legitimního očekávání, jakož i právo vykonávat hospodářskou činnost.
- 124 Výkon legislativních funkcí nesmí být narušen možností žalob na náhradu škody, kdykoli obecný zájem Společenství velí přijmout normativní opatření, jež mohou zasahovat do zájmů jednotlivců (rozsudek ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029, bod 45).

Závěry Soudu

— K předběžné otázce možnosti dovolávat se pravidel WTO

- 125 Před přistoupením k přezkumu legality jednání orgánů Společenství je třeba rozhodnout otázku, zda dohody WTO zakládají pro procesní subjekty Společenství právo uplatnit tyto dohody u soudu za účelem zpochybnění platnosti právní úpravy Společenství v případě, že DSB uvedl, že jak tato, tak i následná právní úprava přijatá Společenstvím za účelem zejména toho, aby byla právní úprava Společenství uvedena do souladu s dotčenými pravidly WTO, byly s posledně uvedenými neslučitelné.
- 126 Žalobkyně se tvrzením, že žalovaní jednali v rozporu s pravidly WTO, dovolává zásady *pacta sunt servanda*, jež skutečně patří mezi právní normy, které musí orgány Společenství dodržovat při výkonu svých pravomocí, jakožto základní zásadu jakéhokoli právního řádu, a zvláště právního řádu mezinárodního (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 1998, Racke, C-162/96, Recueil, s. I-3655, bod 49).
- 127 Nicméně zásada *pacta sunt servanda* nemůže být v projednávaném případě účinně namítána vůči žalovaným orgánům, jelikož podle ustálené judikatury dohody WTO v zásadě nepatří, s ohledem na jejich povahu a strukturu, mezi normy, ve vztahu k nimž soudy Společenství přezkoumávají legalitu jednání orgánů Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 23. listopadu 1999, Portugalsko v. Rada, C-149/96, Recueil, s. I-8395, bod 47; usnesení Soudního dvora ze dne 2. května 2001, OGT Fruchthandelsgesellschaft, C-307/99, Recueil, s. I-3159, bod 24; rozsudky Soudního dvora ze dne 12. března 2002, Omega Air a další, C-27/00 a C-122/00, Recueil, s. I-2569, bod 93; ze dne 9. ledna 2003, Petrotub a Republica v. Rada, C-76/00 P, Recueil, s. I-79, bod 53, a ze dne 30. září 2003, Biret International v. Rada, C-93/02 P, Recueil, s. I-10497, bod 52).

- 128 Jednak je totiž dohoda o zřízení WTO založena na vzájemnosti a vzájemných výhodách, což ji odlišuje od dohod uzavřených Společenstvím s třetími státy, které zavádějí určitou asymetrii v oblasti závazků. Přitom je nesporné, že někteří nejvýznamnější obchodní partneři Společenství nezařazují dohody WTO mezi normy, ve vztahu k nimž jejich soudní orgány provádějí přezkum legality svých vnitrostátních právních předpisů. Přezkum legality jednání orgánů Společenství s ohledem na tyto normy by tudíž mohl způsobit nerovnováhu při použití pravidel WTO, která by zbavila legislativní nebo výkonné orgány Společenství manévrovacího prostoru, který mají obdobné orgány obchodních partnerů Společenství (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, body 42 až 46).
- 129 Kromě toho, pokud by soudním orgánům byla uložena povinnost nepoužít normy vnitrostátního práva, jež jsou neslučitelné s dohodami WTO, vedlo by to k tomu, že by legislativní a výkonné orgány smluvních stran byly zbaveny možnosti stanovené v článku 22 UŘS nalézt, případně i na přechodnou dobu, prostřednictvím jednání řešení s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, body 39 až 40).
- 130 Z toho vyplývá, že případné porušení pravidel WTO žalovanými orgány nemůže v zásadě založit mimosmluvní odpovědnost Společenství (rozsudky Soudu ze dne 20. března 2001, *Cordis v. Komise*, T-18/99, Recueil, s. II-913, bod 51; *Bocchi Food Trade International v. Komise*, T-30/99, Recueil, s. II-943, bod 56, a *T. Port v. Komise*, T-52/99, Recueil, s. II-981, bod 51).
- 131 Soud by měl povinnost provést přezkum legality jednání žalovaných orgánů s ohledem na pravidla WTO pouze v případě, že by Společenství zamýšlelo splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO nebo když akt Společenství výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO (viz ohledně GATT 1947, rozsudky Soudního dvora ze dne 22. června 1989, *Fediol v. Komise*, 70/87, Recueil, s. 1781,

body 19 až 22, a ze dne 7. května 1991, Nakajima v. Rada, C-69/89, Recueil, s. I-2069, bod 31, jakož i, co se týče dohod WTO, rozsudky Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, bod 49, a Biret International v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, bod 53).

- 132 Přitom ani v případě existence rozhodnutí DSB o neslučitelnosti opatření přijatých členem s pravidly WTO se žádá z těchto dvou výjimek v projednávané věci nepoužije.

— K výjimce vycházející z úmyslu splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO

- 133 Tím, že Společenství přijalo závazek, po přijetí rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997, uvést svoji právní úpravu do souladu s pravidly WTO, nezamýšlelo převzít konkrétní povinnost v rámci WTO, jež by mohla odůvodnit výjimku z nemožnosti dovolávat se pravidel WTO před soudy Společenství a umožnit posledně uvedeným provádět přezkum legality jednání orgánů Společenství s ohledem na tato pravidla.

- 134 Je pravda, že UŘS v porovnání s GATT 1947 posílilo mechanismus řešení sporů, zejména pokud jde o přijímání zpráv skupin odborníků.

- 135 Článek 3 odst. 7 UŘS tak zdůrazňuje, že prvním cílem mechanismu řešení sporů je obvykle zajistit, aby byla odstraněna opatření, která jsou shledána neslučitelnými s ustanoveními dohod WTO. Článek 22 odst. 1 UŘS rovněž upřednostňuje řádné provádění doporučení směřujícího k uvedení opatření do souladu s dohodami WTO.

- 136 Mimoto, podle čl. 17 odst. 14 UŘS zpráva odvolacího orgánu, jako v projednávaném případě DSB, je bezpodmínečně přijata spornými stranami. Konečně, čl. 22 odst. 7 upřesňuje, že tyto strany přijmou konečnou povahu rozhodnutí rozhodce o úrovni suspenze koncesí.
- 137 To nic nemění na tom, že UŘS vyhrazuje v každém případě významnou úlohu jednáním mezi členy WTO, jež jsou stranami sporu (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, body 36 až 40).
- 138 UŘS tak danému členu WTO poskytuje několik možností provedení doporučení nebo rozhodnutí DSB o neslučitelnosti opatření s pravidly WTO.
- 139 Pokud okamžité odstranění neslučitelného opatření není proveditelné, UŘS ve svém čl. 3 odst. 7 umožňuje poskytnout poškozenému členu vyrovnání nebo povolit mu suspendovat koncese nebo jiné závazky na přechodnou dobu do odstranění neslučitelného opatření (viz rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, bod 37).
- 140 Podle čl. 22 odst. 2 UŘS, pokud dotčený člen WTO nesplní povinnost provést doporučení nebo rozhodnutí DSB ve lhůtě, která mu byla určena, zahájí, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí lhůty, jednání s žalující stranou s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání.

- 141 Pokud není dosaženo přijatelného vyrovnání ve lhůtě dvaceti dnů od uplynutí rozumné lhůty stanovené v čl. 21 odst. 3 UŘS pro uvedení do souladu s pravidly WTO, žalující strana může požádat o povolení DSB suspendovat ve vztahu k tomuto členu poskytování koncesí nebo jiných závazků podle dohod WTO.
- 142 Jednání mezi spornými stranami má v každém případě významnou úlohu i po uplynutí lhůty poskytnuté pro uvedení opatření prohlášeného za neslučitelné do souladu s pravidly WTO a po povolení a přijetí vyrovnání nebo suspenze koncesí na základě čl. 22 odst. 6 UŘS.
- 143 Článek 22 odst. 8 UŘS tak zdůrazňuje dočasnou povahu suspenze koncesí nebo jiných závazků a omezuje jejich trvání „do doby, než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s uvedenou dohodou, odstraněno nebo než člen, který musí provést doporučení nebo rozhodnutí, nalezne řešení, pokud jde o zrušení nebo zmenšení výhod, nebo než bude dosaženo vzájemně uspokojivého řešení“.
- 144 Totéž ustanovení rovněž stanoví, že DSB bude v souladu s čl. 21 odst. 6 nadále dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí.
- 145 V případě neshody ohledně slučitelnosti opatření přijatých s cílem být v souladu s doporučeními a rozhodnutími DSB, čl. 21 odst. 5 UŘS stanoví, že tento spor se bude řídit „podle těchto pravidel o řešení sporů“, včetně hledání řešení prostřednictvím jednání mezi stranami.

- 146 Ani uplynutí lhůty, kterou DSB poskytl Společenství k uvedení jeho režimu dovozu banánů do souladu s rozhodnutím DSB ze dne 25. září 1997, ani rozhodnutí ze dne 9. dubna 1999, ve kterém rozhodci DSB výslovně konstatovali neslučitelnost nového systému dovozu banánů zakotveného nařízením č. 1637/98 a č. 2632/98 s pravidly WTO, neznamenalo vyčerpání způsobů řešení sporů upravených UŘS.
- 147 Za takové situace by překum legality jednání žalovaných orgánů s ohledem na pravidla WTO soudem Společenství mohl zapříčinit oslabení pozice vyjednávačů Společenství při hledání vzájemně přijatelného řešení sporu v souladu s pravidly WTO.
- 148 Za těchto podmínek by tím, že by soudním orgánům byla uložena povinnost nepoužít normy vnitrostátního práva, jež jsou neslučitelné s dohodami WTO, byly legislativní a výkonné orgány smluvních stran zbaveny možnosti, kterou zejména poskytuje článek 22 UŘS, nalézt, případně i na přechodnou dobu, řešení prostřednictvím jednání (rozsudek Portugalsko v. Rada, uvedený v bodě 127 výše, bod 40).
- 149 Ostatně Rada tím, že svým nařízením č. 216/2001 znovu novelizovala režim dovozu banánů, usilovala o současné dosažení různých protichůdných cílů. Preambule nařízení č. 216/2001 tak ve svém bodě odůvodnění 1 uvádí, že byly navázány četné intenzivní kontakty, zejména za účelem „vzetí v úvahu závěrů zvláštní skupiny“, a v bodě 2 odůvodnění uvádí, že nový zamýšlený režim dovozu představuje nejlepší záruky jak „pro to, aby bylo dosaženo cílů [SOT s banány], pokud jde o produkci Společenství a poptávku spotřebitelů“, tak pro to, aby „byla dodržena pravidla mezinárodního obchodu“.

- 150 V konečném vyznění Spojené státy americké souhlasily, podle ujednání o porozumění ze dne 11. dubna 2001, s dočasnou suspenzí uložení své celní přírážky až výměnou za závazek Společenství zavést režim vylučující netarifní opatření pro dovozy banánů před 1. lednem 2006.
- 151 Takový výsledek by přitom mohl být ohrožen zásahem soudů Společenství spočívajícím v tom, že by za účelem náhrady škody utrpěné žalobkyní přezkoumaly legalitu úkonů, které v tomto případě provedly žalované orgány, s ohledem na pravidla WTO.
- 152 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že, jak výslovně zdůraznily Spojené státy americké, ujednání o porozumění ze dne 11. dubna 2001 netvoří samo o sobě vzájemně dohodnuté řešení ve smyslu čl. 3 odst. 6 UŘS a že otázka provedení doporučení a rozhodnutí DSB Společenstvím byla nadále ke dni 12. červenci 2001, tedy po podání projednávané žaloby, na pořadu jednání DSB.
- 153 Z toho vyplývá, že žalované orgány neměly v úmyslu změnou sporného režimu dovozu banánů do Společenství splnit konkrétní povinnosti vyplývající z pravidel WTO, ve vztahu k nimž DSB shledal neslučitelnost uvedeného režimu.
- 154 V tomto ohledu je třeba ostatně připomenout, že jak vyplývá z bodů odůvodnění nařízení č. 1637/98, Rada měla v tomto případě v úmyslu učinit slučitelnými, těžíc z různých způsobů řešení sporů uvedených v UŘS, mezinárodní závazky učiněné

Společenstvím v rámci WTO a závazky vůči ostatním signatářům čtvrté úmluvy AKT-EHS z Lomé a současně zajistit zachování cílů SOT s banány.

155 Tento úmysl je potvrzen čl. 20 písm. e) nařízení č. 404/93, změněného nařízením č. 1637/98. Tím, že upřesňuje, že prováděcí pravidla, která je Komise oprávněna stanovit za účelem použití hlavy IV nařízení č. 404/93, týkající se obchodu se třetími zeměmi obsahují opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem 300 ES, toto ustanovení zahrnuje všechny učiněné smluvní závazky bez upřednostňování závazků převzatých Společenstvím v rámci dohod WTO.

156 Mimoto, zákonodárce Společenství si výslovně v bodě odůvodnění 9 nařízení č. 1637/98 vyhradil možnost posouzení fungování tohoto nařízení po uplynutí přiměřeného zkušebního období.

— K výjimce založené na výslovném odkazu na konkrétní ustanovení dohod WTO

157 Na SOT s banány, tak jak byla zavedena nařízením č. 404/93 a následně změněna, nelze nahlížet tak, že výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení dohod WTO (viz v tomto smyslu usnesení OGT Fruchthandelsgesellschaft, uvedené v bodě 127 výše, bod 28).

- 158 Zejména z preambule jednotlivých nařízeních, která mění režim dovozu banánů, nevyplývá, že by se zákonodárce Společenství odvolával na konkrétní ustanovení dohod WTO, když měl v úmyslu uvést tento režim do souladu s těmito dohodami.
- 159 Nařízení č. 2362/98 tak neobsahuje žádný výslovný odkaz na konkrétní ustanovení dohod WTO (rozsudky *Cordis v. Komise*, uvedený v bodě 130 výše, bod 59; *Bocchi Food Trade International v. Komise*, uvedený v bodě 130 výše, bod 64; *T. Port v. Komise*, uvedený v bodě 130 výše, bod 59).
- 160 Z toho vyplývá, že bez ohledu na zjištění neslučitelnosti provedené DSB nejsou pravidla WTO v projednávaném případě ani z důvodu konkrétních závazků, které mělo Společenství splnit, ani z důvodu výslovného odkazu na konkrétní ustanovení normami, ve vztahu k nimž lze posoudit legalitu jednání orgánů.
- 161 Z výše uvedených úvah vyplývá, že žalobkyně nemůže pro účely své žaloby na náhradu škody účinně tvrdit, že jednání vytýkané Radě a Komisi je v rozporu s pravidly WTO.
- 162 Všechny žalobní důvody žalobkyně vycházející z porušení zásad ochrany legitimního očekávání, právní jistoty a proporcionality, jakož i z porušení jejího práva vlastnit majetek a jejího práva na svobodný výkon hospodářské činnosti se zakládají na

předpokladu, podle kterého je jednání vytýkané žalovaným orgánům v rozporu s pravidly WTO.

- 163 Jestliže tato pravidla nepatří mezi normy, s ohledem na něž soudy Společenství přezkoumávají legalitu jednání orgánů Společenství, je tyto žalobní důvody třeba v důsledku toho rovněž zamítnout.
- 164 Z toho vyplývá, že na jednání žalovaných orgánů nelze nahlížet jako na protiprávní jednání, aniž by bylo třeba přezkoumávat argumentaci žalobkyně týkající se právní povahy údajně porušených norem a zásad a předpokládané závažnosti jejich porušení.
- 165 Žalobkyně nakonec neprokázala ani povahu, ani právní základ ochranných opatření, jejichž nepřijetí ve svůj prospěch vytýká žalovaným orgánům.
- 166 Opomenutí orgánů Společenství mohou přitom založit odpovědnost Společenství, pouze pokud orgány porušily zákonnou povinnost jednat vyplývající z ustanovení práva Společenství (rozsudek *Dubois et Fils v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 79 výše, bod 56).
- 167 Jestliže nelze prokázat protiprávnost jednání vytýkaného žalovaným orgánům, není splněna jedna ze tří kumulativních podmínek pro vznik

mimosmluvní odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho orgánů.

- 168 Za těchto podmínek je třeba zamítnout žalobu žalobkyně na náhradu škody založenou na tomto režimu odpovědnosti, aniž by bylo třeba v této souvislosti přezkoumávat, zda jsou splněny dvě další podmínky týkající se skutečnosti tvrzené škody a existence příčinné souvislosti mezi jednáním a dovolávanou újmou (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. září 1999, *Lucaccioni v. Komise*, C-257/98 P, Recueil, s. I-5251, bod 14, a rozsudek Soudu ze dne 24. dubna 2002, *EVO v. Rada a Komise*, T-220/96, Recueil, s. II-2265, bod 39).

K odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů

K zásadě mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů

— Argumenty účastníků řízení

- 169 Žalobkyně v podstatě tvrdí, že politická volba provedená Společenstvím ve prospěch podpory subjektů v odvětví banánů narušila rovnost adresátů veřejné správy, pokud jde o veřejné náklady v neprospěch zvláštní kategorie tvořené podniky Společenství, které byly nepřiměřeným způsobem zasaženy americkou přírázkou zatěžující jejich dovozy do Spojených států.
- 170 Žalované orgány upozorňují v podstatě na to, že soudy Společenství ještě nikdy nekonstatovaly mimosmluvní odpovědnost Společenství v případě neexistence

protiprávního aktu jeho orgánů a že podmínky vzniku takové odpovědnosti každopádně nejsou v projednávaném případě splněny.

— Závěry Soudu

- ¹⁷¹ Pokud, tak jako v projednávaném případě, není protiprávnost jednání orgánů Společenství prokázána, nevyplývá z toho, že podniky, které musí jakožto kategorie hospodářských subjektů nést nepřiměřenou část nákladů vyplývajících z omezení přístupu na vývozní trhy, nemohou být v žádném případě odškodněny z titulu mimosmluvní odpovědnosti Společenství (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1987, *De Boer Buizen v. Rada a Komise*, 81/86, Recueil, s. 3677, bod 17).
- ¹⁷² Článek 288 druhý pododstavec ES totiž zakládá povinnost Společenství nahradit škody způsobené jeho orgány „v souladu s obecnými zásadami společnými právním řádům členských států“, aniž by tedy omezoval působnost těchto zásad pouze na režim mimosmluvní odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání uvedených orgánů.
- ¹⁷³ Vnitrostátní právní předpisy o mimosmluvní odpovědnosti přitom jednotlivcům umožňují, i když v nestejných mezích, ve specifických oblastech a podle odlišných pravidel, získat v soudním řízení náhradu některých škod i při neexistenci protiprávního jednání původce újmy.

- 174 V případě škody způsobené jednáním orgánů Společenství, jehož protiprávní povaha není prokázána, může dojít ke vzniku mimosmluvní odpovědnosti Společenství, pokud jsou kumulativně splněny podmínky týkající se skutečnosti škody, příčinné souvislosti mezi ní a jednáním orgánů Společenství, jakož i neobvyklé a zvláštní povahy dotčené škody (viz rozsudek ze dne 15. června 2000, Dorsch Consult v. Rada a Komise, uvedený v bodě 94 výše, bod 19).
- 175 Je proto třeba přezkoumat, zda jsou v projednávaném případě tyto tři podmínky splněny.

K existenci skutečné a určité škody

— Argumenty účastníků řízení

- 176 Žalobkyně předkládá, že utrpěla těžké ztráty z důvodu svých investic na americkém trhu, odměny americkému distributorovi, nákladů na právní zastoupení a zaplacených dovozních cel.
- 177 Protiprávní jednání Společenství mělo žalobkyni způsobit rovněž značný ušlý zisk kvůli ztrátě některých smluvních partnerů a kvůli snížení jejich prodejů v porovnání s jejími předpoklady předcházejícími zavedení amerických sankcí.

178 Žalované žalobkyni namítají, že nepředložila žádný objektivně ověřitelný důkaz o své ztrátě existující činnosti a o svém ušlém zisku.

179 Žalobkyně neprokázala, že nebyla schopna vyrovnat své ztráty například navýšením ceny svých výrobků nebo změnou zaměření své vývozní politiky. Nebylo předloženo žádné vysvětlení ohledně opatření, která mohla přijmout za účelem zmírnění svých ztrát.

— Závěry Soudu

180 Rada a Komise nezpochybnují samotnou existenci skutečné a určité povahy škody, kterou žalobkyně utrpěla v důsledku zavedení americké celní přírážky na dovozy složených krabic, kufříků a pouzder pocházejících ze Společenství.

181 Žalované konkrétně tím, že vytýkají žalobkyni, že neprokázala nemožnost vyrovnat své škody zvýšením cen nebo změnou zaměření své vývozní politiky a že nepředložila žádné vysvětlení o opatřeních, která mohla přijmout za účelem omezení své újmy, konkludentně připouštějí, že žalobkyně musela nezbytně utrpět přinejmenším hospodářskou újmu z důvodu nepopíratelného zdražení svých výrobků na trhu ve Spojených státech způsobeného náhlým zvýšením o 100 % amerického dovozního cla *ad valorem*.

- 182 Statistiky předložené Komisí ostatně potvrzují tvrzení žalobkyně, jelikož nepochybně prokazují znatelný propad celkové hodnoty dovozu složených krabic, kufříků a pouzder pocházejících ze Společenství do Spojených států.
- 183 Za takových okolností má Soud za to, že je splněna podmínka týkající se skutečné a určité povahy újmy utrpěné žalobkyní.

K příčinné souvislosti mezi utrpěnou újmou a jednáním žalovaných orgánů

— Argumenty účastníků řízení

- 184 Žalobkyně má za to, že zvýšení amerického dovozního cla je přímým důsledkem jednání žalovaných orgánů, jelikož Spojené státy americké pouze uplatnily právo, které jim bylo udělené dohodami WTO.
- 185 Jelikož si byly vědomy následků svého jednání, nemohou Rada a Komise platně tvrdit, že americká přírážka nebyla jeho objektivním a předvídatelným následkem.

- 186 Otázkou není, zda Spojené státy americké měly, či neměly povinnost uložit přírážku, nebo si mohly vybrat způsob jejího provedení, nýbrž pouze to, zda jednání orgánů je vedlo k uložení těchto opatření a vytvořilo nezbytné podmínky pro to, aby je mohly přijmout. Skutečnosti ponechané na zvážení Spojeným státům americkým tak nebyly dostatečné pro přerušování příčinné souvislosti.
- 187 Žalované připomínají, že mimosmluvní odpovědnosti Společenství se nelze dovolávat za účelem uplatnění nároku na náhradu jakýchkoli škodlivých následků, i vzdálených jednání orgánů Společenství.
- 188 V době mezi zvýšením amerických cel a jednáním orgánů Společenství přitom DSB přijal několik rozhodnutí a Spojené státy americké přijaly nezávislá a jednostranná rozhodnutí. Jinými slovy, jednání Spojených států amerických nebylo za běžného chodu jednání Společenství objektivně předvídatelným důsledkem.
- 189 Vůbec nebylo zřejmé, že americká vláda na zprávy skupiny odborníků bude reagovat zavedením přírážky. Spojené státy americké požadovaly povolení suspendovat koncese ještě před tím, než byla definitivně zjištěna neslučitelnost nařízení č. 1637/98 a č. 2362/98.

- 190 Americká vláda zcela nezávisle rozhodla postihnout výrobky žalobkyně, aniž by Společenství mohlo tuto volbu ovlivnit. Rovněž výše cla uplatňovaného Spojenými státy americkými byla volně stanovena americkou vládou.
- 191 I za předpokladu, že by mohla být očekávána suspenze koncesí Spojenými státy americkými, nebylo v žádném případě ve smyslu judikatury Společenství předvídatelné, že se Spojené státy americké rozhodnou postihnout svou dovozní přírážkou právě výrobky žalobkyně.

— Závěry Soudu

- 192 Zásad společných právním řádům členských států, na které odkazuje čl. 288 druhý pododstavec ES, se nelze dovolávat na podporu existence povinnosti Společenství nahradit veškeré škodlivé následky, a to i vzdálené, jednání jeho orgánů (viz obdobně rozsudky Soudního dvora ze dne 4. října 1979, Dumortier a další v. Rada, 64/76 a 113/76, 167/78 a 239/78, 27/79, 28/79 a 45/79, Recueil, s. 3091, bod 21, a ze dne 30. ledna 1992, Finsider a další v. Komise, C-363/88 a C-364/88, Recueil, s. I-359, bod 25; usnesení Soudu ze dne 12. prosince 2000, Royal Olympic Cruises a další v. Rada a Komise, T-201/99, Recueil, s. II-4005, bod 26).
- 193 Podmínka týkající se příčinné souvislosti vyžadovaná čl. 288 druhým pododstavcem ES totiž předpokládá existenci dostatečně přímé příčinné souvislosti mezi jednáním orgánů Společenství a škodou (rozsudek Dumortier a další v. Rada, uvedený v bodě 192 výše, bod 21; rozsudek Soudu ze dne 24. října 2000, Fresh Marine v. Komise, T-178/98, Recueil, s. II-3331, bod 118, potvrzený v řízení o opravném prostředku rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 2003, Komise v. Fresh Marine, C-472/00 P, Recueil, s. I-7541).

- 194 Je zajisté pravda, že Spojeným státům americkým bylo na základě jejich žádosti DSB pouze povoleno, a nikoli přikázáno přistoupit k odnětí koncesí formou zvýšení jejich cla na dovozy výrobků pocházejících ze Společenství. Americká vláda měla dokonce i po udělení tohoto povolení možnost vyřešit spor mezi ní a Společenstvím bez přijetí odvetných opatření proti poslední uvedenému.
- 195 Americká administrativa stejně tak využila diskreční možnosti volby, když jednak rozhodla postihnout svou celní přírážkou složené krabice, kufříky a pouzdra pocházející ze Společenství, přičemž z režimu celní přírážky sama vyloučila výrobky pocházející z některých států Společenství, a jednak stanovila sazbu dovozní přírážky na 100 % ceny postižených výrobků.
- 196 Nic to nemění na tom, že v případě neexistence sporného režimu dovozu banánů do Společenství a předchozího konstatování ze strany DSB jeho neslučitelnosti s pravidly WTO by Spojené státy americké nemohly ani vyžadovat, ani získat od DSB povolení suspendovat své celní koncese na výrobky pocházející ze Společenství až do úrovně zrušení nebo zmenšení výhod způsobených zachováním sporného režimu Společenství.
- 197 DSB totiž určil hodnotu obchodů, do jejíž výše bylo americké administrativě povoleno suspendovat její celní koncese ve vztahu ke Společenství na základě hodnoty škody utrpěné americkým hospodářstvím z důvodu režimu dovozu banánů do Společenství, jenž byl shledán neslučitelným s pravidly WTO.
- 198 Za těchto podmínek je třeba nahlížet na odnětí koncesí ve vztahu ke Společenství ve formě celní dovozní přírážky jako na následek objektivně vyplývající, podle

obvyklého a předvídatelného průběhu řešení sporů WTO uznaného Společenstvím, z toho, že žalované orgány ponechaly v platnosti režim dovozu banánů neslučitelný s dohodami WTO.

- 199 Jednostranné rozhodnutí Spojených států amerických o zavedení celní přírážky na dovozy složených krabic, kufříků a pouzder pocházejících ze Společenství tak nepřerušuje příčinnou souvislost existující mezi škodou, kterou zavedení této přírážky způsobilo žalobkyni, a ponecháním v platnosti sporného režimu dovozu banánů ze strany žalovaných.
- 200 Jednání žalovaných orgánů totiž nezbytně vedlo americkou administrativu k přijetí odvetného opatření v souladu s postupy zavedenými UŘS a uznanými Společenstvím, takže na toto jednání je třeba nahlížet jako na rozhodující příčinu škody, kterou nesla žalobkyně v důsledku zavedení americké celní přírážky.
- 201 Již před 19. dubnem 1999, kdy DSB povolil Spojeným státům americkým vybírat jejich dovozní přírážku, si žalované orgány byly vědomy hrozby okamžitých amerických odvetných opatření.
- 202 Již 10. listopadu 1998 zveřejnily Spojené státy americké prozatímní seznam výrobků pocházejících ze Společenství, které zamýšlely zatížit dovozní přírážkou, jejíž brzké použití se sazbou ve výši 100 % potvrdily dne 21. prosince 1998.

- 203 Od 3. března 1999, data uložení povinnosti složit bankovní záruku ve výši 100 % hodnoty uvedených dovážených výrobků vývozcům ze Společenství, již nemohly žalované nevědět o pevném úmyslu Spojených států amerických zavést celní přírážku. Žádné pochybnosti nemohly přetrvávat po tiskovém sdělení zvláštního zástupce ze dne 9. dubna 1999 oznamujícím seznam výrobků postižených celní přírážkou.
- 204 Je proto namístě připustit existenci vyžadované přímé příčinné souvislosti mezi jednak jednáním žalovaných orgánů ve vztahu k dovozům banánů do Společenství a jednak škodou, kterou utrpěla žalobkyně z důvodu zavedení americké celní přírážky.

K neobvyklé a zvláštní povaze utrpěné škody

— Argumenty účastníků řízení

- 205 Žalobkyně uplatňuje, že Soudní dvůr již uznal povinnost Společenství zajistit odpovídající náhradu, jestliže určitá kategorie hospodářských subjektů musí nést, jako v projednávaném případě, nepřiměřenou část nákladů vyplývajících z provádění obchodního ujednání mezi Společenstvím a třetím státem (rozsudek *De Boer Buizen v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 171 výše, bod 17).
- 206 To samé platí, když musí jednotlivec ve veřejném zájmu nést finanční náklady, které by mu jinak nepříslušely (rozsudek Soudního dvora ze dne 24. června 1986, *Développement a Clemessy v. Komise*, 267/82, Recueil, s. 1907) a které představují neobvyklou a zvláštní škodu (rozsudky Soudního dvora ze dne 13. června 1972, *Compagnie d'approvisionnement a Grands Moulins de Paris v. Komise*, 9/71 a 11/71, Recueil, s. 391, body 45 a 46; ze dne 6. prosince 1984, *Biovilac v. EHS*, 59/83, Recueil, s. 4057, a ze dne 15. června 2000, *Dorsch Consult v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 94 výše, bod 18).

207 Žalované v podstatě odpovídají, že obchodní rizika, kterým čelí vývozci ze Společenství, lze považovat za vlastní samotnému systému WTO a že neexistuje zvláštní důvod, na jehož základě by z toho mělo Společenství převzít povinnosti. Mimoto se škoda musí týkat omezené skupiny podniků.

— Závěry Soudu

208 Pokud jde o škodu, kterou mohou utrpět hospodářské subjekty z důvodu činností orgánů Společenství, újma je jednak neobvyklá, pokud přesahuje meze hospodářského rizika vlastního činností v dotčeném odvětví, a jednak zvláštní, pokud zasahuje konkrétní kategorii hospodářských subjektů nepřiměřeným způsobem v porovnání s ostatními subjekty (viz rozsudek ze dne 28. dubna 1998, *Dorsch Consult v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 94 výše, bod 80, a rozsudek *Afrikanische Frucht-Compagnie a Internationale Fruchtimport Gesellschaft Weichert v. Rada a Komise*, uvedený v bodě 99 výše, bod 151).

209 V projednávaném případě není prokázáno, že by žalobkyně utrpěla z důvodu neslučitelnosti režimu dovozu banánů do Společenství s dohodami WTO újmu přesahující meze rizika vlastního své vývozní činnosti.

210 Je pravda, že jak to uvádí její preambule, cílem dohody o zřízení WTO je zavedení uceleného mnohostranného obchodního systému zahrnujícího výsledky snah o liberalizaci obchodu dosažené v minulosti.

- 211 Nicméně je třeba konstatovat, že možnost suspendovat celní koncese, což je opatření upravené dohodami WTO, ke kterému došlo v projednávaném případě, je jedním z nebezpečí vlastního stávajícímu systému mezinárodního obchodu. Toto nebezpečí proto musí nutně nést každý subjekt, který se rozhodne uvádět své výrobky na trh jednoho z členů WTO.
- 212 Rozhodnutí rozhodců ze dne 9. dubna 1999 ve skutečnosti zdůraznilo, že dočasná povaha, kterou čl. 22 odst. 1 UŘS přiznává suspenzi koncesí, ukazuje, že jejím cílem je podnítit dotčeného člena WTO k dodržování doporučení a rozhodnutí DSB.
- 213 Kromě toho z čl. 22 odst. 3 písm. b) a c) UŘS, jakožto mezinárodního instrumentu, který byl vhodným způsobem zveřejněn za účelem zajištění, aby jej subjekty Společenství znaly, vyplývá, že žalující člen WTO může požadovat povolení suspendovat koncese nebo jiné závazky v jiných odvětvích, než ve kterých skupina odborníků nebo odvolací orgán shledaly porušení, kterého se dopustil dotčený člen, ať již na základě téže dohody, nebo jiné dohody WTO.
- 214 Z toho vyplývá, že na rizika, kterým z tohoto důvodu mohlo být vystaveno uvádění složených krabic z lepenky na americký trh ze strany žalobkyně, nelze nahlížet jako na cizí obvyklým rizikům mezinárodního obchodu v jeho současném stavu.

- 215 Za podmínek projednávaného případu tak není namístě mít škodu, kterou utrpěla žalobkyně, za neobvyklou.
- 216 Takové zjištění je dostatečné pro vyloučení jakéhokoli nároku na náhradu škody z tohoto důvodu. Není proto nezbytné, aby Soud rozhodl o podmínce týkající se zvláštnosti škody.
- 217 Z toho vyplývá, že žalobu žalobkyně na náhradu škody založenou na režimu mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů je třeba zamítnout.
- 218 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že žalobu je třeba zamítnout jako neopodstatněnou, aniž by bylo třeba rozhodnout o podpůrných návrhových žádáních žalobkyně.

K nákladům řízení

- 219 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu se účastníku řízení, který neměl úspěch ve věci, uloží náhrada nákladů řízení, pokud to účastník řízení, který měl ve věci úspěch, požadoval.
- 220 Vzhledem k tomu, že žalobkyně neměla ve věci úspěch, je namístě jí uložit, kromě vlastních nákladů, náhradu nákladů řízení vynaložených Parlamentem, Radou a Komisí v souladu s návrhy těchto tří žalovaných orgánů v tomto smyslu.

- 221 Podle čl. 87 odst. 4 prvního pododstavce jednacího řádu členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, nesou vlastní náklady řízení.
- 222 V důsledku toho ponese Španělské království vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

SOUK (velký senát)

rozhodl takto:

- 1) **Žaloba se odmítá jako nepřijatelná v rozsahu, v němž směřuje proti Parlamentu.**
- 2) **Ve zbývajících částech se žaloba zamítá jako neopodstatněná.**
- 3) **Žalobkyně ponese vlastní náklady řízení, jakož i náklady řízení Parlamentu, Rady a Komise.**

4) **Španělské království ponese vlastní náklady řízení.**

Vesterdorf

Lindh

Azizi

Pirrung

Legal

García-Valdecasas

Tiili

Cooke

Meij

Vilaras

Forwood

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 14. prosince 2005.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

E. Coulon

B. Vesterdorf

Obsah

Právní rámec	II - 5467
Skutkový základ sporu	II - 5474
Řízení	II - 5482
Návrhová žádání účastníků řízení	II - 5484
K přípustnosti	II - 5485
K nepřípustnosti žaloby v rozsahu, v němž směřuje proti Parlamentu	II - 5486
Argumenty účastníků řízení	II - 5486
Závěry Soudu	II - 5487
K nesouladu žaloby s ustanoveními čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu	II - 5489
Argumenty účastníků řízení	II - 5489
Závěry Soudu	II - 5489
K pravomoci Soudu	II - 5491
Argumenty účastníků řízení	II - 5491
Závěry Soudu	II - 5491
K věci samé	II - 5493
K odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho orgánů	II - 5493
Argumenty účastníků řízení	II - 5495
— K protiprávnostem vytýkaným žalovaným orgánům	II - 5495
— K právní povaze norem údajně porušených žalovanými	II - 5497
— K závažnosti tvrzených porušení	II - 5498
	II - 5525

Závěry Soudu	II - 5500
— K předběžné otázce možnosti dovolávat se pravidel WTO	II - 5500
— K výjimce vycházející z úmyslu splnit konkrétní povinnost převzatou v rámci WTO	II - 5502
— K výjimce založené na výslovném odkazu na konkrétní ustanovení dohod WTO	II - 5507
K odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů	II - 5510
K zásadě mimosmluvní odpovědnosti Společenství v případě neexistence protiprávního jednání jeho orgánů	II - 5510
— Argumenty účastníků řízení	II - 5510
— Závěry Soudu	II - 5511
K existenci skutečné a určité škody	II - 5512
— Argumenty účastníků řízení	II - 5512
— Závěry Soudu	II - 5513
K příčinné souvislosti mezi utrpěnou újmou a jednáním žalovaných orgánů ..	II - 5514
— Argumenty účastníků řízení	II - 5514
— Závěry Soudu	II - 5516
K neobvyklé a zvláštní povaze utrpěné škody	II - 5519
— Argumenty účastníků řízení	II - 5519
— Závěry Soudu	II - 5520
K nákladům řízení	II - 5522